

Josip Matasović i paradigma kulturne povijesti

BIBLIOTHECA CROATICA: SLAVONICA, SIRMIENSIA ET BARANYENSIA

Posebna izdanja

Knjiga 14

Nakladnici

Hrvatski institut za povijest – Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje,
Slavonski Brod

Hrvatski državni arhiv, Zagreb

Društvo za hrvatsku povjesnicu, Zagreb

Za nakladnike

Dr. sc. Stanko Andrić

Vlatka Lemić

Prof. dr. sc. Željko Holjevac

Recenzenti

Dr. sc. Zoran Janjetović, dr. sc. Vlasta Švoger

Lektura

Doc. dr. sc. Marica Liović

Prijevod sažetaka

Ana Levak Sabolović, prof.

Grafička priprema

Durieux, Zagreb

Tisak

Grafika, Osijek

Naklada

500 primjeraka

ISBN 978-953-6659-84-5 (HIP Podružnica Slav. Brod)

ISBN 978-953-7659-15-8 (HDA Zagreb)

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu
Gradske i sveučilišne knjižnice u Osijeku pod brojem 130910038.

Tiskanje dovršeno u studenome 2013.

Izdavanje ove knjige novčano je pomoglo
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske.

Josip Matasović i paradigma kulturne povijesti

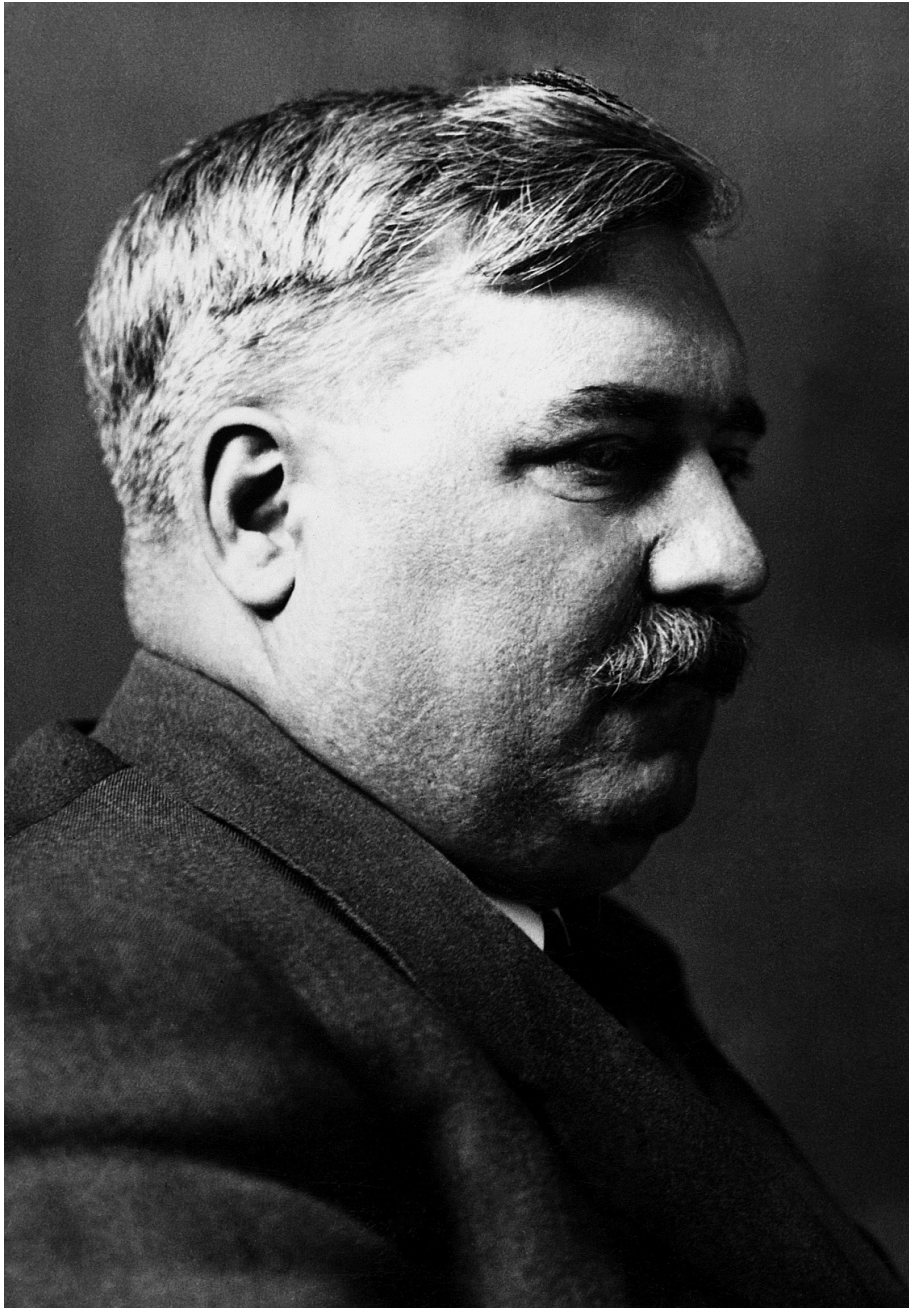
Zbornik radova znanstvenog skupa
održanog u Slavonskom Brodu
23.–24. studenoga 2012.

Uredila
Suzana Leček

Slavonski Brod — Zagreb 2013.

Dr. Jos. Matasović

Sadržaj

Predgovor 11

I. Kulturnopovijesna paradigma – kod Matasovića i šire

Dinko Župan

Od Burckhardtove kulturne povijesti do nove kulturne povijesti
pa natrag 19

Zrinka Blažević

Povratak potisnutog: kulturna historija nakon »lingvističkog obrata« 31

Zdenka Janeković Römer

Velika mala povijest: Josip Matasović i časopis *Narodna starina* 45

Teodora Shek Brnardić

Josip Matasović (1892.–1962.) – pravaški uskrisitelj ranonovovjekovne
hrvatske kulture. 65

Drago Roksandić

Matasovićeви inovacijski doprinosi vojnokrajiškoj historiografiji 93

Neven Budak

»Mi smo budućnost prošlosti«: Josip Matasović i Povijesno
društvo »Otium« 111

II. Život i osobnost Josipa Matasovića

Tihana Luetić

Studentski dani Josipa Matasovića u svjetlu njegove korespondencije. . . 131

Stjepan Matković

Josip Matasović i »mladohrvatski« pokret 151

<i>Mato Artuković</i>	
Politički nazori Josipa Matasovića	165
<i>Vladan Jovanović</i>	
Filozofski fakultet u Skoplju – (ne)dobrovoljno stjecište jugoslavenske međuratne inteligencije	205
<i>Boban Petrovski</i>	
Fond »Filozofski fakultet« u DARM-u – najznačajniji arhivski izvor o karijeri Josipa Matasovića u Skoplju	215
<i>Damir Agičić</i>	
Matasovićevo viđenje uloge sveučilišta i studenata u javnom životu.	231
<i>Tomislav Galović</i>	
Josip Matasović kao profesor pomoćnih povijesnih znanosti na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu	243
<i>Stjepan Ćosić</i>	
Josip Matasović: crtice iz biografije	277
<i>Marijan Bosnar</i>	
Osnovne značajke osobnog arhivskog fonda Josipa Matasovića u Hrvatskom državnom arhivu s posebnim osvrtom na korespondenciju.	287
III. Matasovićeve teme i radovi	
<i>Zlata Živaković-Kerže</i>	
Matasović kao istraživač gospodarske povijesti (Osvrt na radove objavljene u časopisu <i>Narodna starina</i>)	299
<i>Tihana Petrović Leš / Suzana Leček</i>	
Tema žene u Matasovićevim istraživanjima.	307
<i>Marta Fiolić / Nikolina Šimetin Šegvić</i>	
Što čini mozaik Matasovićevih kulturnopovijesnih sličica?	343
<i>Dino Mujadžević</i>	
Rad Josipa Matasovića na objavljivanju i analizi osmansko-turske građe fojničkog samostana	359

<i>Filip Šimetin Šegvić</i>	
Josip Matasović o Habsburgovcima.	373
<i>Branimir Janković</i>	
Kako pisati biografiju povjesničara? Matasovićev <i>Životopis Mije</i> <i>Brašnića</i>	391
<i>Ante Grubišić</i>	
»Stari osječki most« — Matasovićev prilog lokalnoj povijesti.	413
Slikovni prilozi	423
<i>Marijan Bosnar</i>	
Izložba »Josip Matasović (1892.–1962.)«	445

Vladan Jovanović

Institut za noviju istoriju Srbije, Beograd

Filozofski fakultet u Skoplju – (ne)dobrovoljno stjecište jugoslavenske međuratne inteligencije

Glavni cilj rada je kontekstualizacija jedne značajne faze života i rada Josipa Matasovića (1924–1941), s obzirom na to da je u Skoplju stekao sva viša znanstvena zvanja, od docenta povijesti novog vijeka, do redovnog profesora. Iz Skoplja je uređivao zagrebački časopis Narodna starina, u kojem su radove objavljivale i njegovi kolege sa skopskog Fakulteta. U tekstu je predstavljen organizacijski razvoj Filozofskog fakulteta u Skoplju, od njegova osnivanja 1920. pa do gašenja uoči Drugog svjetskog rata.

Prosvjetni sustav jugoslavenske kraljevine predstavljao je nezgrapni konglomerat raznorodnih školskih i kulturnih tradicija. Svaki od naroda unio je u novu državu svoj školski sustav i obrazovne navike, koji su se dotad razvijali u različitim kulturno–civilizacijskim okolnostima. Nedostatak trajnog školskog programa kojim bi se uspostavio stabilan i učinkovit sustav, dovodio se u vezu sa stalnim smjenama na čelu Ministarstva prosvjete, pri čemu nijedan od ministara nije izdržao pune tri godine, a svaki je dolazio s vlastitim idejama i planovima. Da stvar bude gora, mijenjale su se čitave garniture pomoćnika, načelnika i nižeg osoblja, kao i reforme koje su sličile na nedovršene eksperimente.¹ Pritom je u Makedoniju dolazilo državno činovništvo po kazni, a sama institucija službenog premještaja svoju je lošu stranu pokazala upravo kroz disperziju prosvjetne administracije.

Filozofski fakultet u Skoplju osnovan je u veljači 1920. kao ogranak Beogradskog sveučilišta, iako je ideja sazrela još 1913. godine u Ministarstvu prosvjete Kraljevine Srbije. Nakon završetka Prvog svjetskog rata, tadašnji rektor Beogradskog sveučilišta Jovan Cvijić založio se da se u Skoplju osnuje »jak centar naše civilizacije« koji bi se bavio prvenstveno humanističkim znanostima. Kao formalni razlog osnivanja naglasio je potrebu rasterećenja beogradskog Filozofskog fakulteta, ali i opismenjivanja područja u kojoj je početkom 1920–ih bilo gotovo 84% nepismenih. Očito je da su vlasti tragale za novim središtem, koje bi privuklo studentsku populaciju iz Makedonije

1 *Javnost* (Beograd), 1/1 (19. 1. 1935), 2–3 (Vladimir Ćorović, »Savremena prosvetna pitanja«).